

บทที่ 5

สรุปและข้อ เสนอแนะ

คำนำ

ภาวะการค้าระหว่างประเทศของสินค้าส่งออกขั้นปฐม (primary products) ซึ่งเป็นสินค้าที่ได้จากพืชผลทาง เกษตรกรรม ป่าไม้และเหมืองแร่ มีความผันผวนทางการค้าระหว่างประเทศมากกว่าสินค้าอุตสาหกรรม ซึ่งสถานการณ์เช่นนี้ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ มากมายต่อประเทศกำลังพัฒนา ทั้งนี้ เพราะโครงสร้างการส่งออกของประเทศกำลังพัฒนาส่วนใหญ่ซึ่งคง เป็นสินค้าขั้นปฐม และส่งสินค้าออกเพียงไม่กี่ชนิด เท่านั้น ดังนั้นการขาด เสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศจากการผลิตและการส่งออกสินค้าขั้นปฐม จึง เป็นปัญหา เกี่ยวข้องกับประเทศกำลังพัฒนา การขาด เสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศมีผลกระทบต่อภาวะทาง เศรษฐกิจของประเทศ เช่น รายได้ประชาชาติ เงินตราต่างประเทศ การนำเข้า การลงทุน รายได้ของรัฐบาล และการ เจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ผลกระทบต่อภาวะ เศรษฐกิจแล้ว ยังมีผลกระทบต่อการพัฒนาทางสังคม และ เสถียรภาพทางการเมืองด้วย

นอกจากนั้นปัญหาของสินค้าส่งออกขั้นปฐมที่เกิดขึ้นคือ การ เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลงของอุปสงค์จากตลาดโลกที่มีต่อสินค้าขั้นปฐม มีมากกว่าสินค้าอุตสาหกรรม เพราะอุตสาหกรรมใหม่ ๆ มีเทคโนโลยีทันสมัยในการผลิตวัสดุสังเคราะห์ เพื่อทดแทนปัจจัยการผลิตสินค้าขั้นปฐม เพิ่มขึ้น

สรุป

จากที่กล่าวข้างต้นเกี่ยวกับทฤษฎีทางการค้า และการพัฒนาระหว่างประเทศ สิ่งที่ควรศึกษาและให้ความสนใจคือ การวิเคราะห์สาเหตุการขาด เสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศของไทย โดยศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510-2525 โดยแสดงวิธีการและผลการศึกษาไว้ในบทที่ 3 และบทที่ 4 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

บทที่ 3 เป็นการศึกษาและวิเคราะห์สาเหตุการขาด เสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2510-2525 โดยศึกษาตัวแปรที่ใช้ เป็นดัชนีชี้ถึงระดับการขาด เสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศคือ อัตราการแลกเปลี่ยนทางรายได้ (income terms of trade) ซึ่งการแปรผันของอัตราการแลกเปลี่ยนทางรายได้ มีสาเหตุจากการแปรผันในปริมาณการส่งออกและอัตราการแลกเปลี่ยนทางการค้า (commodity terms of trade) (ดูหัวข้อ 1.4) ขึ้นตอนแรกเป็นการ

วิเคราะห์ระดับมหภาค ศึกษาสาเหตุการขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางรายได้มวลรวม ผลการคำนวณแสดงว่าดัชนีการขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางรายได้มีค่ามากกว่า ทั้งดัชนีการขาดเสถียรภาพของปริมาณส่งออกและอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า แสดงว่า การแปรผันในปริมาณส่งออกและการแปรผันในอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า มีค่าเสริมกันในการก่อให้เกิดการแปรผันในอัตราแลกเปลี่ยนทางรายได้ โดยดัชนีการขาดเสถียรภาพของปริมาณส่งออก มีค่ามากกว่าดัชนีการขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า การขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางรายได้มีสาเหตุสำคัญจากการแปรผันทางด้านอุปทานหรือจากผลผลิตภายในประเทศ ส่วนการแปรผันในอุปสงค์จากต่างประเทศ ซึ่งเป็นสาเหตุในการแปรผันของอัตราแลกเปลี่ยนทางรายได้ มีอิทธิพลน้อยกว่าการแปรผันในอุปทานภายในประเทศ ทั้งนี้เพราะสัดส่วนการส่งสินค้าออกของไทย เป็นสินค้าจำพวกอาหารที่มีความจำเป็นในการบริโภค ดังนั้นอุปสงค์ของสินค้าเหล่านี้ค่อนข้างมีเสถียรภาพ แต่อย่างไรก็ตามการแปรผันทางด้านอุปสงค์ยังคงเป็นสาเหตุอันดับรองในการก่อให้เกิดการแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศไทย แม้ว่าการแปรผันของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้าเป็นสาเหตุรองจากการแปรผันทางด้านปริมาณส่งออก แต่การแยกวิเคราะห์สาเหตุการแปรผันในอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินนโยบายการบริหารเสถียรภาพทางด้านอุปสงค์ โดยการแปรผันในอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้ามีสาเหตุมาจากการแปรผันในสัดส่วนของราคาส่งออกกับราคานำเข้า ผลการคำนวณปรากฏว่าการขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้าไม่ได้เกิดจากการขาดเสถียรภาพของราคาส่งออก หรือ ราคานำเข้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่สาเหตุมาจากการขาดเสถียรภาพของทั้งราคาส่งออกและราคานำเข้าหรือมาจากความแปรปรวนร่วม (covariance) ในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้เพราะประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา สินค้าส่งออกส่วนใหญ่เป็นสินค้าขั้นปฐมและนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมหรือสินค้าทุนจากประเทศพัฒนาแล้ว ดังนั้นเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์สำหรับสินค้าส่งออกขั้นปฐมจากประเทศพัฒนาแล้ว ก็จะมีผลกระทบก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอุปสงค์ต่อสินค้าอุตสาหกรรมไม่ช้าก็เร็ว มีผลก่อให้เกิดการแปรผันในราคาส่งออกและราคานำเข้าในไม่ช้าก็เร็ว ซึ่งนำไปสู่การแปรผันในอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า

จากการวิเคราะห์การขาดเสถียรภาพของสินค้าส่งออกแก่นิคมของไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2510 - 2525 พบว่า การขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางรายได้ของน้ำตาลมีค่ามากที่สุดรองลงมาตามลำดับได้แก่ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สับปะรดกระป๋อง ยางพารา ข้าว กุ้งสดแช่แข็ง ตีนุ๊ก ข้าวโพดและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลังจะเห็นได้ว่า หมวดสินค้าอุตสาหกรรมมีการขาดเสถียรภาพมาก

ที่สุด ได้แก่ น้ำตาล ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และสับปะรดกระป๋องทั้งนี้เนื่องจากสินค้าทั้งสามชนิด แม้เป็นสินค้าอุตสาหกรรม แต่ก็ เป็นสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร ซึ่งปัญหาวัตถุดิบ เป็นสิ่งสำคัญทำให้เกิด การขาดเสถียรภาพ และปรากฏว่ามีสินค้าเจ็ดชนิด ได้แก่ ข้าว ตับุก ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง กุ้งสดแช่แข็ง น้ำตาล ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และสับปะรดกระป๋อง เกิดจากการแปรผันในอุปทานภายในประเทศ เป็น สาเหตุสำคัญในการก่อให้เกิดการแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศ และมีสินค้าสองชนิด ได้แก่ ยางพารา และข้าวโพด เกิดจากการแปรผันในอุปสงค์จากต่างประเทศ เป็นสาเหตุสำคัญในการก่อให้เกิดการแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า สินค้าส่งออกส่วนใหญ่การแปรผัน ในอุปทาน และอุปสงค์ มีค่าเสริมกันในการก่อให้เกิดการแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศ โดยมีสินค้าเจ็ดชนิด ได้แก่ ยางพารา ตับุก ข้าวโพด กุ้งสดแช่แข็ง น้ำตาล ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และสับปะรด กระป๋อง และมีสินค้าเพียงสองชนิด ได้แก่ ข้าวและผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง การแปรผันในอุปทานและ อุปสงค์มีค่าหักล้างกันในการก่อให้เกิดการแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศ

บทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์โดยการแยกองค์ประกอบสาเหตุการขาดเสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศของไทย โดยพิจารณาสาเหตุการขาดเสถียรภาพของปริมาณที่ส่งออกสินค้าสำคัญ เก้าชนิด และสาเหตุการขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้าของสินค้าส่งออก เก้าชนิด ของไทยผลการคำนวณพบว่า ในการวิเคราะห์สาเหตุการขาดเสถียรภาพของปริมาณส่งออกสินค้า สำคัญของไทยมาจากความแปรปรวน (variance) ของปริมาณส่งออกเกือบทั้งหมด โดยเปอร์เซ็นต์ ความแปรปรวนของปริมาณส่งออกมีค่า 96 เปอร์เซ็นต์ ในการก่อให้เกิดการแปรผันในปริมาณส่งออกสินค้า สำคัญและเปอร์เซ็นต์ความแปรปรวนร่วม (covariance) ระหว่างปริมาณส่งออกมีค่า 4 เปอร์เซ็นต์ ในการก่อให้เกิดการแปรผันในปริมาณส่งออกสินค้าสำคัญ แสดงว่า ความแปรปรวนร่วมระหว่าง ปริมาณส่งออกมีค่าหักล้างกันในการก่อให้เกิดการแปรผันในปริมาณส่งออกสินค้าสำคัญ สินค้าที่มี เปอร์เซ็นต์ ในการก่อให้เกิดการแปรผันในปริมาณส่งออกสินค้าสำคัญสูงสุดได้แก่ ข้าว รองลงมาตามลำดับ ได้แก่ น้ำตาล ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สับปะรดกระป๋อง กุ้งสดแช่แข็ง แต่มีสินค้าสามชนิด ได้แก่ ตับุก ยางพารา และข้าวโพด ที่มี เปอร์เซ็นต์ในการก่อให้เกิดการแปรผันของปริมาณส่งออกสินค้าสำคัญ ลดลงได้

การวิเคราะห์สาเหตุการขาดเสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้าของสินค้า ส่งออกสำคัญเกิดจากความแปรปรวนของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า มีค่าเท่ากับ 63 เปอร์เซ็นต์ และมาจากความแปรปรวนร่วมระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า มีค่าเท่ากับ 37 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่าความแปรปรวนร่วมของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า มีอิทธิพลประมาณ 1 ใน 3 ของ

การก่อให้เกิดการขาด เสถียรภาพของอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้าสินค้าส่งออกที่สำคัญ สินค้าที่มี
เปอร์เซ็นต์ในการก่อให้เกิดการแปรผัน ในอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า สูงสุดได้แก่ ข้าว รอง
ลงมาได้แก่ น้ำตาล ยางพารา ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง ดีบุก สัมปะระคระบอง แต่ปรากฏว่า
มีสินค้าสองชนิด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ และกุ้งสดแช่แข็ง ที่มีเปอร์เซ็นต์ในการก่อให้เกิดการแปรผัน
ในอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้าสินค้าสำคัญลดลงได้

การดำเนินนโยบายการกระจายชนิดของสินค้า หรือการเพิ่มสัดส่วนของการส่งออก เพื่อ
รักษาเสถียรภาพของปริมาณส่งออก หรืออัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า ต้องพิจารณาจากสินค้าที่
มีความแปรปรวนค่า และมีสหสัมพันธ์ระหว่างกันของปริมาณส่งออกหรืออัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า
การค้า มีค่าเป็นลบ แต่การใช้นโยบายเพื่อรักษาเสถียรภาพของปริมาณส่งออกหรืออัตราแลกเปลี่ยน
ทางการค้าอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจมีผลทำให้ไม่เกิดเสถียรภาพ ทั้งนี้ เพราะเกิดความขัด-
แย้ง ตัวอย่าง เช่น การรักษาเสถียรภาพปริมาณส่งออก อาจก่อให้เกิดการขาดเสถียรภาพของอัตรา
แลกเปลี่ยนทางการค้าเพิ่มขึ้นได้ ดังนั้น การที่จะรักษาเสถียรภาพทั้งปริมาณส่งออกและอัตรา
แลกเปลี่ยนทางการค้าพร้อม ๆ กัน จะต้องพิจารณาทั้งความแปรปรวน และความแปรปรวนร่วม
ของทั้งปริมาณส่งออกและอัตราแลกเปลี่ยนทางการค้า พร้อม ๆ กัน

ข้อเสนอแนะ

นโยบายการรักษาเสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศของไทยแบ่งออกในสองนโยบาย
คือ

นโยบายระยะยาว:

จากผลการวิเคราะห์ในงานวิจัยมีสรุปได้ว่าสาเหตุการแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศ
ของไทยในช่วง พ.ศ. 2510-2525 มาจากการแปรผันในอุปทานภายในประเทศ เป็นสาเหตุสำคัญ
และอิทธิพลจากการแปรผันในอุปสงค์จากต่างประเทศ เป็นสาเหตุอันดับรอง การแปรผันในอุปสงค์
เป็นปัจจัยจากภายนอก และเป็นการยากในการดำเนินนโยบายทางการค้า เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ
ต่อปัจจัยในค้านอุปสงค์ เพราะอิทธิพลส่วนใหญ่ในการแปรผันของอุปสงค์มาจากประเทศอุตสาหกรรม
แต่อย่างไรก็ตามการดำเนินนโยบาย เพื่อรักษาเสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศให้ได้ผลสำเร็จ
โดยการกำจัดหรือลดการแปรผันทางด้านอุปทาน หรือผลผลิตภายในประเทศ มาตรการที่ใช้โดยการ
ปรับปรุงกรรมวิธีการผลิตและการจัดการปรับปรุงพัฒนาด้านการตลาด

เพื่อที่จะก่อให้เกิดอุปทานส่วนเกิน เพื่อการส่งออกของข้าว การทดลองการเพาะปลูกข้าวพันธุ์ใหม่ ๆ เป็นสิ่งสำคัญอีกทั้งการใช้ปุ๋ยที่มีประสิทธิภาพ และต้องมีการควบคุมโรคแมลงที่มาทำลาย นอกจากนั้นการปรับปรุงปัญหาเรื่องแหล่งน้ำ การชลประทาน เทคโนโลยีและเครื่องจักรที่ทันสมัย สำหรับการเพาะปลูกและเก็บเกี่ยวควรมีการพัฒนาเข้ามาประยุกต์ใช้กับสภาพการเพาะปลูกข้าวของไทย ในกรณีของยางพารา ข้าวโพด ผลิตภัณฑ์มันสำปะหลัง น้ำตาล การปรับปรุงการจัดการตลาดภายในประเทศ เป็นสิ่งสำคัญที่รัฐบาลควรดำเนินการ เช่น ส่งเสริมการใช้ยางพาราเป็นวัตถุดิบการผลิตภายในประเทศให้มากขึ้นโดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมผลิตผลิตภัณฑ์ยาง ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งอุตสาหกรรมที่ใช้มากที่สุด คือ อุตสาหกรรมยางรถ โดยให้ความช่วยเหลือในด้านการเงิน และเทคโนโลยี เพื่อปรับปรุงคุณภาพยางเดิมให้ดีขึ้น นอกจากนั้นการเพาะปลูกทดแทนด้วยยางพันธุ์ใหม่ทดแทนยางพันธุ์เก่า ควรที่รัฐบาลจะดำเนินการอย่างเข้มงวดจริงจัง บทบาทของรัฐบาลที่มีต่ออุตสาหกรรมแร่ดีบุก เท่าที่ผ่านมามีน้อยมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง บทบาทในการพัฒนาและส่งเสริมความก้าวหน้าแก่อุตสาหกรรมเหมืองแร่ ส่วนใหญ่แล้วรัฐจะเข้ามายุ่งเกี่ยว เฉพาะในกรณีของการเก็บภาษีอากรเป็นรายได้ของรัฐเท่านั้น แม้กรมทรัพยากรธรณี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง มีงบประมาณและกำลังคนไม่เพียงพอที่จะดำเนินการสำรวจปริมาณสำรองแร่อย่างละเอียดได้ทั้งประเทศ แม้ในปัจจุบันจะได้มีการคาดคะเนพื้นที่ที่จะมีดีบุกมาก จนสามารถเปิดเหมืองทั่วภาคได้หลายแห่งก็ตาม ทั้งบนบกและในทะเล แต่ส่วนใหญ่พื้นที่ดังกล่าวอยู่ในเขตป่าสงวน เขตพื้นที่แทรกซึมหรือก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามรัฐบาลควรส่งเสริมการส่งออกแร่ชนิดอื่นเพื่อทำรายได้เข้าประเทศ เช่น แร่ลิกไนท์ มังกานีส เป็นต้น รัฐบาลควรมีการเร่งรัดการเพิ่มผลผลิตกึ่งจากการเพาะเลี้ยง โดยการค้นคว้าวิจัยและหาช่องทางเพิ่มผลผลิตกึ่งต่อไร่ ลดต้นทุนการเลี้ยงกุ้งของเกษตรกร โดยรัฐบาลควรจัดกองทุนเพื่อพัฒนาการเพาะเลี้ยงกุ้งขึ้นโดยเฉพาะเพื่อระดมเงินทุนมาใช้ในการขยายลูกกุ้งให้เพียงพอ ในด้านสินค้าอุตสาหกรรมเกษตร รัฐบาลควรแก้ไขปัญหาค่าขาดแคลนวัตถุดิบและคุณภาพของวัตถุดิบ เช่น อุตสาหกรรมสีปิโตรเคมี ควรมีการประกาศเขตเศรษฐกิจสีปิโตรเคมี เพื่อทำการควบคุมปริมาณสีปิโตรเคมีให้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนั้นคุณภาพของวัตถุดิบควรที่รัฐบาลเร่งดำเนินการวิจัยค้นคว้าปรับปรุงคุณภาพวัตถุดิบเพื่อการผลิตในอุตสาหกรรมการเกษตรให้ดีขึ้น ทั้งเพื่อทำให้ผลิตสินค้าสำเร็จรูปทางอุตสาหกรรมการเกษตรให้มีคุณภาพตามไปด้วย

มาตรการในระยะยาว ที่รัฐบาลสามารถใช้นโยบายควบคุมปริมาณทางด้านอุปทานของสินค้าเกษตรให้ได้ผลโดยการประกาศเขตเศรษฐกิจในการเพาะปลูกพืช เศรษฐกิจที่สำคัญ โดยการกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกชนิดต่าง ๆ กัน โดยพื้นที่นั้น ๆ ต้องมีระบบชลประทาน การคมนาคม และสภาพความอุดมสมบูรณ์ของดิน เหมาะต่อพืชที่จะทำการเพาะปลูกดัง เช่น มีการประกาศเขตเศรษฐกิจสัมประดขึ้น ทั้งนี้พิจารณาจากอำเภอซึ่งมีการปลูกสัมประดอยู่ในรัศมีไม่ห่างจากโรงงานสัมประดระบอง และมีพื้นที่เพาะปลูกสัมประดส่งโรงงานรวมกันทั้งอำเภอไม่ต่ำกว่า 10,000 ไร่ โดยให้เกษตรกรผู้ปลูกสัมประดส่งโรงงาน จัดทะเบียนเป็นผู้ปลูกสัมประดส่งโรงงานกับกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ นับตั้งแต่วันที่ 15 มกราคม - 1 มิถุนายน 2524 ส่วนในด้านการควบคุมอุปทานของวัตถุดิบและแร่ (mineral resources) ควรมีการจัดตั้งมูลภัณฑ์กันชน เพื่อควบคุมอุปทานให้มีเพียงพอับความต้องการ ทั้งนี้เพราะสินค้าประเภทนี้ไม่เน่าเปื่อยง่าย เก็บรักษาได้นาน ดังนั้น การจัดตั้งมูลภัณฑ์กันชนเพื่อควบคุมอุปทานจึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง

นอกจากนั้น มาตรการที่สามารถลดการขาดเสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศ คือ การรวมกลุ่ม เป็นองค์การกับประเทศที่ผลิตสินค้าชนิดเดียวกันโดยการจัดข้อตกลงระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อวัตถุประสงค์ของการรักษาเสถียรภาพทางด้านราคา โดยการใช้มาตรการกำหนดราคาขั้นต่ำและราคาขั้นสูง มูลภัณฑ์กันชน การจำกัดการนำเข้า และข้อตกลงแบบพหุภาคี

นโยบายระยะสั้น: เป็นนโยบายเพื่อรองรับผลกระทบของการแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศ โดยการให้การสนับสนุนชดเชยการขาดแคลนเงินทุน จากผลของการแปรผันทางการค้า โดยรัฐบาลควรจัดสรรเงินทุนระยะสั้นจากประเทศพัฒนาแล้ว หรือ เงินทุนระยะยาวจากองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การการเงินระหว่างประเทศ เป็นต้น โดยรัฐบาลควรแบ่งการชดเชยให้กู้เงินกู้เงินแก่อุตสาหกรรมในประเทศ การให้กู้ระยะยาวเป็นการให้กู้แก่อุตสาหกรรมลงทุนในระยะยาว เพื่อดำรงการลงทุนจากเอกชน ที่ได้รับผลจากการลดลงในรายได้จากการส่งออก ส่วนการให้กู้ระยะสั้น เป็นการให้กู้แก่อุตสาหกรรมที่ประสบกับปัญหาการขาดแคลนเงินทุนอย่างฉับพลัน ทั้งนี้ เพื่อดำรงความสามารถในการนำเข้า

จะเห็นได้ว่ารัฐบาลควรดำเนินการจัดหาเงินทุนจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ เช่น ธนาคารโลก , ธนาคารเพื่อการพัฒนาแห่งเอเชีย เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรักษาแหล่งเงินทุนของประเทศ ดังนั้น การดำเนินการนโยบายเหล่านี้จะสามารถช่วยลดปัญหาที่เกิดจากการขาดเสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศ

ข้อแนะนำในงานวิจัยต่อไป

ข้อแนะนำในงานวิจัยที่น่าศึกษาต่อไป สามารถแยกได้ดังนี้

1. ในการพยายามดำเนินนโยบาย เพื่อลดหรือกำจัดการขาดเสถียรภาพทางการค้าระหว่างประเทศ จำเป็นต้องคำนึงถึงต้นทุนทางเศรษฐศาสตร์ ดังเช่นต้นทุนของการกระจายชนิดสินค้าในภาคการส่งออกของประเทศ ซึ่งขึ้นอยู่กับพื้นฐานทางทฤษฎีว่าด้วยความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative advantage) ดังนั้นการกระจายชนิดสินค้าโดยการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตจากสินค้าชนิดหนึ่งไปสู่การผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่ง ต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นของปัจจัยการผลิตนั้น อีกทั้งความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบของการส่งออกด้วย

2. การแปรผันทางการค้าระหว่างประเทศของไทย ที่เกิดจากการแปรผันทางด้านอุปสงค์จากต่างประเทศทวีความสำคัญขึ้น ดังนั้นควรมีการศึกษาและวิเคราะห์การแปรผันทางด้านอุปสงค์ให้มากขึ้น เช่นการวิเคราะห์ผลของการรักษาเสถียรภาพของราคาส่งออก โดยการใช้มูลค่าถดถอยกันชน เช่น ข้อตกลงว่าด้วยคิมูระหว่างประเทศ ซึ่งประเทศไทยเป็นสมาชิกภาคี จะมีผลประโยชน์หรือผลเสียตกต่อผู้ผลิต (producer surplus) และส่วนเกินผู้บริโภค (consumer surplus) ดังเช่นการศึกษาของ F. Massell (ปี 1969)

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย